

Bijeenkomst 6

Gespreksverslag bij ‘Wijzer met de meldcode’-thema’s:

Melden en niet melden Samenwerken

Aanwezige sectoren

- Wijkteam
- Veilig Thuis
- GGD
- Huisarts
- Politie

Functies aanwezigen

- Aandachtsfunctionaris
- Maatschappelijk werker
- Gedragsdeskundige
- Huisarts
- Jeugd- en zedenrechercheur
- Wijkcoach
- Sociaal verpleegkundige

Vraagstuk 1

‘Voor professionals is het na een melding bij Veilig Thuis vaak niet duidelijk wie welke rol heeft in het zicht houden op veiligheid.’

De gehele groep herkent het vraagstuk.

De ideale situatie

Als dit vraagstuk geen belemmering is, dan is dat op een aantal punten te merken:

- Dan is het duidelijk welke expertise beschikbaar is in de regio: je weet waar je terecht kunt en wie welke hulp kan leveren.
- Dan kennen we elkaar en zijn de verwachtingen over en weer helder.
- Dan is er één aanspreekpunt voor zowel de cliënt, het informele netwerk en voor de betrokken professionals: iedereen weet wie wat moet doen en waar men terecht kan. Een casusregisseur die weet wat iedereen aan het doen is, wie waar voor verantwoordelijk is en wat de afspraken zijn. Een persoon waar iedereen terecht kan als het al dan niet goed gaat (zowel professionals als gezinsleden).
- Dan zijn er korte lijnen, is er betere communicatie en terugkoppeling, worden zaken sneller opgepakt en zijn er minder regels.
- Dan is er minder verloop van personeel, zodat betrokkenen niet iedere keer hun verhaal hoeven te doen aan een nieuwe regievoerder.

In het kader van de opdracht van VWS om een brede reflectie op de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te organiseren, heeft Augeo Foundation i.s.m. LVAK in het najaar van 2022 vijftien online bijeenkomsten georganiseerd. Hierin zijn we met een (wisselende) groep professionals uit verschillende beroepsgroepen in gesprek gegaan. De centrale vraag in deze sessies: ‘Hoe gaan we om met de vraagstukken die in de dagelijkse praktijk aan de orde kunnen zijn?’. Per bijeenkomst ligt de focus op één of twee van deze vraagstukken. De uniforme vraag hierbij is: ‘Hoe kunnen we op basis van ervarings- en expertkennis professionals helpen te handelen bij dit dilemma?’

Drempels

Hoe komt het dat het na een melding bij Veilig Thuis niet duidelijk is wie welke rol heeft in het zicht houden op veiligheid? Welke drempels ervaren professionals hierbij? De volgende drempels worden genoemd:

- Handelingsverlegenheid speelt een rol in het zicht houden op veiligheid. Huiselijk geweld is een spannend onderwerp dat veel professionals **moeilijk vinden om bespreekbaar** te maken.
- Bovendien ontbreekt bij een deel van de professionals de **kennis** over hoe je dat doet (veiligheid bespreekbaar maken met gezinsleden). Een huisarts zegt daarover: 'Als je het niet zo goed weet, dan is het lastiger je verantwoordelijkheid te nemen en wil je het liever aan iemand anders overdragen.'
- **Werkdruk** speelt een rol. Een medewerker van Veilig Thuis zegt daarover: 'Iedereen heeft behoefte om het samen het doen, maar ik denk dat er niet altijd tijd, ruimte en personeel is om dat te doen. Dat kan ertoe leiden dat een casus regelmatig over de schutting wordt gegooid.'
- Professionals zijn vaak **te veel bezig 'met hun eigen stuk'**. Een medewerker van het wijkteam zegt daarover: 'We gaan druk aan de slag met andere leefgebieden of er komen andere vragen van de cliënt, dan richten wij ons daar helemaal op. Dan vergeten we dat er ook onveiligheid is om dat bespreekbaar te maken. We vragen dan niet naar de afspraken van het veiligheidsplan én of deze nog relevant zijn.'
- **Elkaar niet weten te vinden** is een andere drempel. Een deelnemer van de GGD zegt daarover: 'Ik mis vaak de samenwerking in dit soort casuïstiek. De expertise is er misschien wel, maar we weten elkaar niet te vinden. We kennen elkaar niet, de sociale kaart is niet up-to-date en wie doet nou eigenlijk wat?'
- **Verwachtingen die niet duidelijk zijn** is ook een drempel in het zicht houden op veiligheid. Professionals verwachten van elkaar dat de ander dat doet of dat dat bij Veilig Thuis hoort. Een deelnemer van Veilig Thuis zegt daarover: 'We dragen over aan het wijkteam en verwachten dan ook een stukje casusregie van hen. Een drempel voor ons is de grote regio waar wij in werken: veel verschillende wijkteams die allemaal op een andere manier te werk gaan. Dit scheidt verwarring: "wat kunnen we verwachten, met welk wijkteam hebben we te maken en voeren die bijvoorbeeld zelf dat gesprek of geven die alleen indicaties af?"' Een medewerker van een wijkteam zegt daarover: 'De processen van het wijkteam en Veilig Thuis moeten op elkaar aansluiten, maar dat is niet altijd het geval. De verwachtingen over en weer, wie welke rol heeft en de afspraken met de cliënt zijn niet altijd duidelijk.'
- Ook **onduidelijkheid over de rol van Veilig Thuis** speelt daarin een rol. Veilig Thuis wordt vaak gezien als 'de oplosser': als je gemeld hebt, pakken zij het op en kun je het loslaten. De ervaringsdeskundige zegt daarover: 'Ik denk dat de campagne van Veilig Thuis te veel gericht was op het melden. Daardoor denken professionals misschien te vaak dat Veilig Thuis het wel oplost. De intrinsieke motivatie om zelf te monitoren is dan weg, je hebt immers gemeld en dan denk je dat het wordt opgepakt.'
- **Casusregie** wordt gemist. Die ene persoon die alle partijen overzicht geeft van wie betrokken is en wie wat doet. De ervaringsdeskundige zegt daarover: 'Als cliënt heb je daar ook behoefte aan. Veilig Thuis is bij mij binnen geweest, heeft de situatie in kaart gebracht, maar dan? Als het weer misgaat, bij wie klop ik dan aan? Het is voor de cliënt ook heel vervelend dat niet duidelijk is waar je terecht kunt.'

Andere drempels die genoemd zijn en niet specifiek over dit vraagstuk gaan, zijn:

- Het niet hebben van beslissingsbevoegdheid 'We zitten in een vrijwillig kader: als mensen niet willen, wat kunnen we dan?'
- Het niet durven ingrijpen.

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

De deelnemers is gevraagd twee goede ideeën te noemen waar zij verder mee kunnen tijdens hun werk. Dit is gericht op het vraagstuk dat centraal staat in de bijeenkomst.

- Om handelingsverlegenheid te verkleinen, is het belangrijk **elkaar op te zoeken** en het thema samen op te starten; samen zoeken naar de juiste aanpak en hulp. De deelnemer van de politie zegt daarover: ‘Gezamenlijk gesprekken voeren met het slachtoffer kan dan goed zijn, dat doen wij als politie wel vaker samen met de hulpverlening.’
- Het bewustzijn bij professionals moet groeien dat **iedereen verantwoordelijk** is bij het herstellen van veiligheid in het gezin. De medewerker van het wijkteam zegt daarover: ‘Alle betrokken hulpverleners kunnen terugvragen naar de veiligheid. Bijvoorbeeld de schuldhulpverlener die kan zeggen: “Jullie hebben schulden, dat levert vaak stress op, hoe is dat voor jullie, en wat doet dat met de veiligheid?” En zo kunnen alle betrokken partijen zorgen dat dat steeds een onderwerp blijft.’ De deelnemers zijn het er ook over eens om wat vaker buiten de lijntjes te durven kleuren. Neem zelf actie, pak het op en wees niet te bang.
- Om het onderwerp blijvend op het netvlies van iedereen te krijgen, is het belangrijk het **regelmatig een onderwerp van gesprek** te laten zijn, zodat het normaliseert. Een deelnemer zegt daarover: ‘Laat veiligheid regelmatig terugkomen, het liefst in het MDO waar de cliënt zelf ook bij is.’ Met alle betrokkenen reflecteren op een casus, ook als het goed is gegaan, draagt daar aan bij. ‘Ook als het goed is gegaan is het leerzaam met elkaar te evalueren en te reflecteren. Dat doen we veel te weinig.’
- Het is belangrijk de **verwachtingen die er over en weer zijn duidelijk uit te spreken**. Spreek naar anderen uit welke rol jij hebt, wat de ander van jou kan verwachten en wat je van de ander verwacht. Betrek daar ook het gezinssysteem bij.
- Daaraan verbonden is ook dat je **elkaar kent**. ‘Zorg dat je het netwerk kent, letterlijk, dat je namen en gezichten hebt bij de organisaties. Neem daarin je eigen verantwoordelijkheid en zoek zelf contact met de anderen’. Ga eens in elkaars werkveld kijken, nodig partijen uit voor een kijkje in de keuken, doe wisselstages, loop met elkaar mee. Veilig Thuis nodigt bijvoorbeeld steeds een andere organisatie bij hen op locatie uit om elkaar te vertellen over het werk, zodat je beter van elkaar weet wie wat doet. Investeer je daar in, dan helpt je dat om op casusniveau met elkaar samen te werken. Ook gezamenlijk trainingen volgen helpt om elkaar te leren kennen en de samenwerking te verbeteren.
- Een **landelijk online platform** zou helpen om duidelijkheid te krijgen wie waarvan is. Bijvoorbeeld: per provincie helder hebben welke hulpverlener welke expertise heeft. ‘Dat zou veel transparanter moeten zijn, zodat ook de cliënt zelf mee kan zoeken.’
- De ervaringsdeskundige noemt een hulp-app die in ontwikkeling is, waarin zichtbaar is welke instanties en specialisten in een bepaalde regio actief zijn. Het is goed om die ontwikkelingen te volgen.
- In Rotterdam loopt een pilot: de huiselijk geweld-leeracademie. Daarin zie je meteen welke organisatie wat doet.

Vraagstuk 2

‘Professionals zijn te vaak alleen bezig met het aanpakken van het probleem waarvoor ze zijn ingeschakeld en zijn daarbij te weinig gericht op het stoppen van het geweld en andere vormen van onveiligheid.’

Alle deelnemers herkennen het vraagstuk. We gaan direct door naar de oplossingen.

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

De deelnemers is gevraagd twee goede ideeën te noemen waar zij verder mee kunnen tijdens hun werk. Dit is gericht op het vraagstuk dat centraal staat in de bijeenkomst.

- Stel een casemanager aan die zicht houdt op de veiligheid en/of een aanspreekpunt is dat veiligheid terug laat komen.
- Stel gezamenlijk een veiligheidsplan op.
- Maak veiligheid een terugkerend thema in de gesprekken met cliënt en in het MDO.
- Zorg dat veiligheid een vaste pop-up is in je rapportage.
- Hang een spiegel naast je scherm met daarop: ‘veiligheid!’
- Het bewustzijn vergroten.

